

Maak publiek gefinancierd onderzoek vrij toegankelijk

VSNU, 2018

Het meeste onderzoek wordt publiek gefinancierd en moet daarom voor het publiek vrij toegankelijk zijn. Internet biedt de mogelijkheid om 'open access' te publiceren. Nederlandse universiteiten zijn groot voorstander van open access en voeren hierover gesprekken met uitgevers.

Klik op de afbeelding voor meer informatie over open access

Vrije toegang tot onderzoeksresultaten

Resultaten van wetenschappelijk onderzoek worden gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. Voor deze tijdschriften gelden hoge abonnementskosten, waardoor alleen kapitaalkrachtige instellingen als universiteiten en ziekenhuizen daar toegang toe hebben. Andere geïnteresseerden – leraren, patiënten, beleidsmakers of MKB-bedrijven – hebben geen vrije toegang. Door internet is het mogelijk om onderzoeksresultaten met iedereen te kunnen delen.

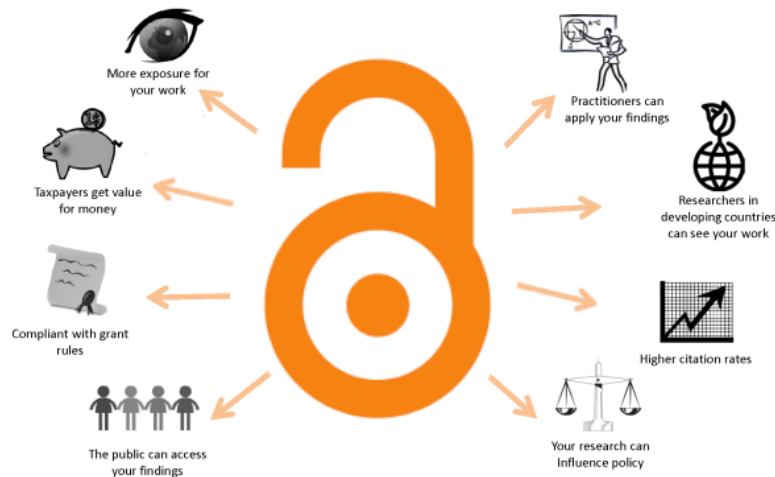
Nederlandse universiteiten stellen dat wetenschap geen luxegoed, maar voor iedereen vrij toegankelijk (open access) moet zijn. Het meeste onderzoek is immers publiek bekostigd. Daarnaast is open access ook goed voor Nederlandse onderzoekers; open access publicaties zijn op internet beter vindbaar en worden daardoor vaker geciteerd.¹

Voor meer informatie:
Bart Pierik, Public Affairs
Pierik@vsnu.nl
www.vsnu.nl/factsheets

Vrij toegankelijk publiceren heeft voordelen voor onderzoekers en voor de samenleving

Basis illustratie: CC-BY (Danny Kingsley & Sarah Brown)

Groen of goud?

Er zijn twee routes naar open access: de groene en de gouden route. De groene route gaat ervan uit dat de auteur zijn/haar werk zelf openbaar maakt door het manuscript in een (universitaire) repository, een vrij toegankelijke database, te deponeren. Dat kan nu al bij alle Nederlandse universiteiten. In de gouden route worden publicaties via de websites van uitgevers open access gemaakt. Veel uitgevers bieden al die mogelijkheid en vragen daarvoor aan de onderzoekers (of hun werkgever) een bedrag bij publicatie (de Article Processing Charge of APC). Veel uitgevers bieden daarnaast een tussenvorm van open access ('hybride') waarbij artikelen in traditionele abonnemententijdschriften door bijbetaling open access gemaakt worden.

Betrokken partijen

De Nederlandse regering heeft open science op de politieke agenda gezet, eerst in 2013 nationaal en vervolgens in 2016 op Europees niveau tijdens het voorzitterschap van de EU. Om de Europese afspraken in Nederland te implementeren is in februari 2017 het Nationaal Plan Open Science ondertekend door tien partijen, waaronder KNAW, NWO/ZonMw en VSNU/UKB. Eén van de hoofddambities van het NPOS is 100% open access publiceren in 2020, dat wil zeggen wetenschappelijke publicaties (artikelen, (delen van) boeken, rapporten) die met publiek geld zijn gefinancierd, zijn vanaf 2020 voor iedereen waar ook ter wereld direct open toegankelijk om te kunnen raadplegen en te hergebruiken.

Voor meer informatie:
Bart Pierik, Public Affairs
pierik@vsnu.nl
www.vsnunl/factsheets

Onderhandelingen

De afgelopen jaren hebben we in Nederland al veel in open access bereikt - mede door de onderhandelingen van de VSNU en de universiteitsbibliotheken (verenigd in UKB) met de grotere uitgevers.

In die onderhandelingen is het streven dat corresponderende auteurs, aangesloten bij Nederlandse universiteiten en medische centra, zonder individuele kosten kunnen publiceren in de tijdschriften van de betreffende uitgever. Daarnaast willen we dat medewerkers en studenten van onze universiteiten en medische centra onbeperkt kunnen lezen in de tijdschriften van diezelfde uitgever.

Onderzoekers

Onderzoekers kunnen veel doen om vrije toegang tot publicaties dichterbij te brengen. Bijvoorbeeld door eigen artikelen te deponeren in de universitaire repository. En door bij uitgevers te pleiten voor een omschakeling naar open access.

Bronnen:

- Swan, Alma (2010) The Open Access citation advantage: Studies and results to date
- <https://www.openscience.nl/nationaal-platform-open-science/nationaal-plan-open-science/index>
- <http://www.vsnu.nl/openaccess>
- <http://www.openaccess.nl>

Voor meer informatie:
Bart Pierik, Public Affairs
pierik@vsnu.nl
www.vsnu.nl/factsheets

